

Usserød Kongevej 6

For hurtigt at kunne komme til de kongelige slotte blev Kongevejene bygget i 1760-80. De førte i næsten lige linie fra København til Hørsholm, Hillerød og Helsingør. Vejene måtte kun benyttes af kongen og folk med særlig tilladelse. Vejbroerne af tilhuggede granitstenskvadre over Usserød Å og Nivå står stadig.

Mortenstrupgård 7

Siden 60'erne har udstykning af landbrugsjord og efterfølgende boligbyggeri resulteret i, at der ikke er mange gårde og landbrug tilbage langs Usserød Å. Området ved Mortenstrupgård og St. Svenstrup kan give en fornemmelse af hvordan landskabet tidligere har set ud.

Den genslyngede å ved Mortenstrupgård

Sjælsø Vandværk 8

Gentofte Vandforsyning blev etableret omkring år 1900. Det var oprindeligt kun beregnet til at forsyne Gentofte Kommunes tættest befolkede dele. Men byudviklingen og interessen for vandet tog hurtigt fart. I 1930 gik Gentofte, Gladsaxe, Lyngby-Taarbæk og Søllerød kommuner sammen om vandindvinding omkring Sjælsø. Sjælsø blev købt, og i 1936 blev Sjælsø Vandværk taget i brug. Vandværket renser grundvand fra indvindingsområderne ved Sjælsø. Værket kan også rense overfladevand fra Sjælsø. På grund af faldende vandforbrug blev den sidste del taget ud af brug i 1998. I dag forsyner værket Gentofte, Lyngby-Taarbæk, Karlebo og Hørsholm kommuner.

Usserød Å Stien Nivå-Sjælsø 9 km

Usserød Å løber ud i Nivåen syd for Nivå. Langs åen ligger vidt forskellige landskabstyper og bebyggelser, samt kulturhistoriske lokaliteter fra oldtiden, middelalderen og nyere tid. Stien følger Usserød Å fra dens udløb i Nivåen til dens begyndelse i Sjælsø Sø. Meget af turen er stien en grussti kun for gående og cyklister. Her er den helt tæt ved åen. På korte strækninger skal offentlige bilveje benyttes, bl.a. for at passere motorvejen ved Hørsholm.

Usserød Å Stien er gennemført af Frederiksborg Amt samt Karlebo og Hørsholm kommuner.

Usserød Mølle

Cykelrute 36, Usserød Å Stien.
Udgivet af Frederiksborg Amt, Landskabsafdelingen 2004
© Kort- & Matrikelstyrelsen
Repro og tryk: Graulund & Jørgensen

Cykelrute 36

Nivå - Sjælsø

Usserød Å Stien

Teknik & Miljø
FREDERIKSBORG AMT

Usserød Å

Usserød Å blev rettet ud sidst i 1860'erne og 150 år senere i 2000-2002 blev en del af åen genslynget af Frederiksborg Amt. Den førhen regulerede å kan nu oversvømme lave engarealer. Hvor det ikke var muligt at genslynge åen, er der skabt et varieret miljø med store sten i åen. Det forbedrede vandmiljø giver langt bedre vilkår for åens dyre- og planteliv. Visuelt virker åen som et mere oprindeligt, dynamisk og oplevelsesrigt naturmiljø.

Nivå Mølle ①

Kort før Usserød Å løber ud i Nivåen, ligger Nive Mølle og resterne af mølledammen. I 1300-tallet hørte møllen under Roskildebispen og i 1600-tallet var møllen en landgildemølle. Nive var oprindelig en lille landsby bestående af tre gårde og en vandmølle. I 1772 blev der opført en vindmølle på Nivådalens sydlige dalside, og brugen af vandmøllen aftog. Møllebygningerne er i smuk stand, men har intet mølleværk og bruges i dag til erhvervsvirksomhed. Vindmøllen er revet ned.

Nivå Kirke ②

Med udsigt over ådalen ligger Nivå Kirke. Kirken er fra 1910 og er bygget til arbejderne ved teglværket, fordi der ikke længere var plads i bedehuset i Nivå.

Bopladser og jagt

I jægerstenalderens sidste årtusinder, mellem 6300 og 4000 f.Kr., var ådalen langs Nivåen en fjord, der strakte sig langt ind i landet. Her findes idag velbevarede rester af stenalderbopladser. Bopladserne var jægernes faste udgangspunkt for jagt og fiskeri. Åerne var dengang vigtige transportveje. Via Usserød Å sejlede jægerne til Sjælsø, hvor de anlagde små bopladser i forbindelse med periodiske jagt- og fisketure.

Usserød Renseanlæg ③

Langs Usserød Å er der flere vandboringer. Her bliver grundvand pumpet op. Det behandles på Sjælsø Vandværk, inden drikkevandet sendes ud til forbrugerne. En borger i Hørsholm Kommune brugte i 2003 i gennemsnit 140 liter rent vand pr. døgn. Inden vandet ledes ud i Usserød Å renses det på Usserød Renseanlæg.

Nordforbrænding ④

Det fælleskommunale affaldsanlæg blev stiftet i 1965. I dag løser det affaldsopgaver for ca. 179.000 indbyggere i seks kommuner. Anlægget fungerer som et kraftvarmeanlæg, som ved affaldsforbrænding producerer elektricitet og varmt vand til fjernvarme. Desuden genbruges 2/3 af affaldet.

Den Militære Klædefabrik ⑤

Usserød Å har siden middelalderen haft vand nok til at drive flere vandmøller. Landsbyen Usserød bestod af en halv snes gårde og huse omkring den gamle vandmølle, det vil sige ved den nuværende Stampedam. Anlæg af Usserød Kongevej gjorde Usserød landsby til et velegnet sted at bygge vanddrevne fabrikker. Dette startede industrialiseringen i området. I 1790'erne blev klædefabrikker, valkeværker, maskinspinderi og farveri anlagt. De modtog tilskud og lån fra Staten, men de var urentable. I 1810 overtog Staten fabrikkerne og samlede dem under navnet Den Militære Klædefabrik. Danmark var i krig, og der var stor efterspørgsel på klæde til uniformer. I 1814 nåede produktionen sit højdepunkt, og ca. 800 personer var beskæftiget på værkerne. Gennem 1800-tallet var det flere gange på tale at nedlægge Den Militære Klædefabrik, men flere krige holdt gang i fabrikken. Der blev bygget arbejder-, læge- og købmændsboliger, bryggeri samt sprøjtehus og kro, mv. Fabrikken blev moderniseret i starten af 1900-tallet. Vandkraften blev skiftet ud med en damp turbine. Klædefabrikationen prægede Usserød frem til 1950'erne. I 1981 blev fabrikken nedlagt. I dag er mølledammen en spærring for ørrederne, når de vandrer op ad åen fra Øresund for at gyde.

